

Raport de cercetare

PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI ÎN RELAȚIA CU
PARTENERII DE PRACTICĂ - PERSPECTIVA
REPREZENTANȚILOR INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Despre proiect

Programul FARMKEEN

Programul FARMKEEN - Învățare la locul de muncă și sustenabilitate în școlile agricole din Moldova își propune să îmbunătățească paradigma actuală prin introducerea unor abordări practice centrate pe elevi, includerea digitalizării având la bază un model olandez de învățare mixtă (digitală și practică) în domeniul educației agricole durabile.

Unul dintre rezultatele importante anticipate ale proiectului este crearea unei platforme de conectare (match-making) între instituțiile de învățământ profesional tehnic (ÎÎPT) cu profil agricol din Republica Moldova și potențiali parteneri pentru practică - o secțiune online dedicată pe site-ul partenerului Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri (CEDA). Această secțiune va include o hartă interactivă cu informații actualizate despre agenții economici actuali și potențiali din zona geografică a ÎÎPT cu profil agricol, precum și toate materialele educaționale produse în cadrul proiectului.

Proiectul explorează, de asemenea, abordarea World Skills România, propunând configurarea practicii în afara școlii astfel încât să propună soluții practice la provocările reale din agricultură. Prin stimularea dialogului între instituțiile ÎPT și sectorul agroindustrial, FARMKEEN își propune să stabilească relații pe termen lung și să implementeze experiențe eficiente de învățare.

În plus, implicarea școlilor din România va duce la adoptarea unor modele de bună practică în Republica Moldova. Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul și Școala Profesională Bubuieci sunt cei doi parteneri oficiali ai proiectului FARMKEEN, alături de CEDA.

CRPE coordonează procesul de cercetare, având ca scop identificarea și îmbunătățirea practicilor actuale și a instrumentelor utilizate în implementarea învățării practice a agriculturii durabile.

Metodologie

Cercetarea de față și-a propus să exploreze provocările și oportunitățile din sistemul de învățământ agricol din Republica Moldova din punctul de vedere al directorilor instituțiilor, pentru a obține o imagine mai clară asupra acestui domeniu strategic, în contextul aderării la Uniunea Europeană.

Studiul prezentat este unul din cele trei rapoarte de cercetare în acest proiect, celelalte două fiind de tip calitativ: un raport care analizează parteneriatele de practică în învățământul agricol din Republica Moldova din punctul de vedere al operatorilor de practică și un raport evaluează experiențele de practică ale elevilor din învățământul agricol și impactul practicii asupra opțiunilor de viitor.

Cercetarea este de tip cantitativ, datele au fost colectate printr-un chestionar online. Au răspuns întrebărilor 17 instituții de învățământ agricol, prin reprezentanții acestora (lista completă se regăsește în Anexă).

Cercetarea de față și-a propus:

- Să analizeze datele referitoare la numărul total de elevi și distribuția acestora pe specializări în perioada 2021-2024.
- Să estimeze viitoarele cerințe educaționale și resursele necesare pentru a susține dezvoltarea învățământului dual în agricultură.
- Să identifice resurselor disponibile în instituții de învățământ profesional tehnic cu/din profil agricol/sector agricol pentru susținerea stagiilor de practică în agricultură, precum și a eventualele lacune în infrastructură.
- Să identifice tipurile de activități practice desfășurate de elevi la operatorii economici
- Să identifice operatorii economici cu care instituțiile de învățământ colaborează și modalitățile prin care aceștia sunt selectați.
- Să identifice motivele pentru care operatorii economici refuză colaborarea cu școlile agricole și a principalelor așteptări ale acestora de la instituțiile de învățământ.
- Să evalueze așteptările școlilor față de partenerii economici și gradul de satisfacție privind colaborarea cu aceștia.
- Să analizeze gradul în care stagiile de practică contribuie la dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor.
- Să identifice modul în care sustenabilitatea și agricultura ecologică sunt integrate în programele de învățare teoretică și practică din instituțiile de învățământ.
- Să identifice măsurile și politicile publice care ar putea sprijini dezvoltarea parteneriatelor între instituțiile de învățământ și operatorii economici
- Să formuleze recomandări privind creșterea calității stagiilor de practică și alinierea acestora la cerințele actuale ale agriculturii sustenabile.

Cele mai importante rezultate

ATRACTIVITATEA INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT

- Deși numărul total al elevilor din școlile agricole scade în fiecare an școlar, numărul preconizat al elevilor pentru anul 2024-2025 este mai mare cu mai mult de 650 de copii față de anul școlar precedent.
- Specializările cele mai căutate, adică cele cu numărul cel mai mare în planul de școlarizare al instituțiilor de învățământ sunt: 1) Contabilitate, 2) Mecanică agricolă, 3) Bucătar-Chelner, 4) Merceologie și 5) Tractorist mașinist în producția agricolă.

Cele mai importante rezultate

EFORTURILE LEGATE DE PRACTICA ELEVILOR

Potențialii **parteneri de practică sunt, în general, identificați** de elevi (14 instituții menționează acest lucru) sau prin organizarea de evenimente în școală, la care participă reprezentanți ai comunității, fermieri etc. (14 menționări). 11 instituții consultă baze de date proprii cu potențiali parteneri de practică și 10 menționează ca modalități de identificare a potențialilor parteneri, organizarea de evenimente cu foști absolvenți ai instituției care sunt operatori economici. **Operatorii economici care refuză** să fie parteneri de practică menționează cel mai des, din declarațiile directorilor de școli, că nu au personal format care să ocupe rolul de conducător de practică.

Principalele așteptări pe care școala le are de la partenerii de practică sunt legate de calitatea stagiilor de practică, elevii să aibă acces la utilaje și tehnologii moderne, dar și de implicarea operatorilor de practică în formarea competențelor elevilor și participarea la elaborarea curriculum-ului. De asemenea, șase instituții au menționat că există așteptări ca elevii să fie angajați ulterior sau să fie motivați financiar. Din declarațiile reprezentanților instituțiilor de învățământ agricol, operatorii economici își doresc ca elevii să aibă competențe de bază, să fie flexibili și adaptabili și interesați de practică, să depună efort în îndeplinirea sarcinilor alocate. De asemenea, operatorii economici își doresc o colaborare bună cu școlile, mai ales în elaborarea curriculum-ului de practică.

Cele mai multe instituții spun că partenerii de practică consideră că stagiile de practică au o valoare adăugată pentru ei – o medie de 4 dintr-un punctaj de maximum 5 posibil.

Ca tipuri de învățare practică în agricultură/ industrie alimentară desfășurate la operatorul economic în anul școlar curent, cele mai multe instituții organizează vizite de studiu (13 instituții), iar în 11 instituții elevii beneficiază de activități de învățare la locul de muncă; 8 instituții din totalul de 17 au declarat că au clase de învățământ dual, cu 229 de copii înscriși și alte două clase preconizate pentru anul viitor. Numărul operatorilor economici implicați în învățământul dual se ridică la 37, conform declarațiilor reprezentanților instituțiilor de învățământ.

3 instituții de învățământ au elevi care fac practică numai la operatorii economici, iar celelalte 14 instituții sunt un mix din cele 3 variante: o parte din elevi fac practică numai în școală, o parte doar la operatorii economici, iar restul fac practică și în școală, și la operatorii economici.

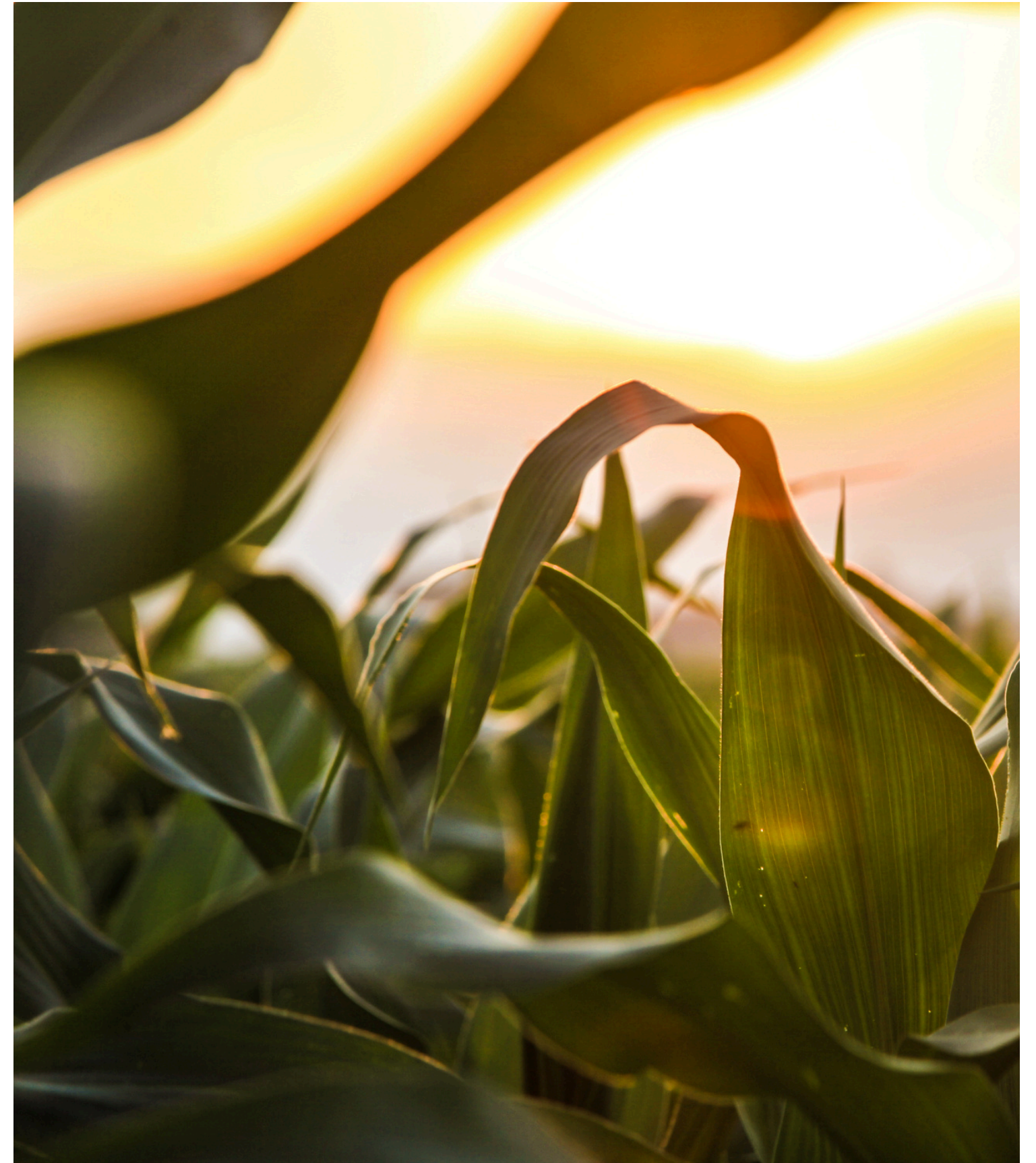
În general, cazare, masă și transportul în timpul stagiilor de practică sunt asigurate de elevi, iar aspectele ce țin de protecția muncii sunt asigurate de către operatorii economici. Bursele elevilor sunt furnizate de școli, pe când unele facilități precum transportul profesorilor nu sunt asigurate de nimeni, conform declarațiilor directorilor care au răspuns întrebărilor.

Cele mai importante rezultate

GRAD DE MULȚUMIRE LEGAT DE DIVERSE ASPECTE ALE ORGANIZĂRII PRACTICII

Reprezentanții instituțiilor de învățământ sunt mulțumiți de competențele pe care elevii le dobândesc în activitățile de învățare la locul de muncă la operatorii economici din zonă (4.1 din 5 posibil) și disponibilitatea operatorilor economici de a primi elevi în practică (3.8 din 5). Aspectul de care sunt cel mai puțin mulțumiți (2.8 din 5) este legat de implicarea operatorilor economici în definirea curriculum-ului de practică. În ceea ce privește organizarea practicii, reprezentanții instituțiilor de învățământ sunt mulțumiți de măsura în care activitățile implementate în practică se potrivesc cu anul de studiu, specializarea și nivelul de pregătire al elevilor, dar și de instrumentele pedagogice și metodologia de fixare a cunoștințelor obținute în urma practicii (ex. caietul de practică, recapitulări etc). Dintre toate aspectele propuse pentru a fi evaluate, reprezentanții instituțiilor de învățământ sunt cel mai puțin mulțumiți de expunerea elevilor în cadrul stagiilor de practică la noțiuni, abordări și practici de agricultură sustenabilă.

Reprezentanții instituțiilor de învățământ se declară mulțumiți de dezvoltarea competențelor de specialitate ale elevilor atât în urma stagiilor de practică organizate în școală, cât și în urma activităților de învățare la locul de muncă organizate la operatorii economici.

Cele mai importante rezultate

ETAPELE ÎNVĂȚĂRII LA LOCUL DE MUNCĂ DIN AFARA ȘCOLII UNDE ESTE NECESAR SPRIJIN

Cele mai multe instituții de învățământ au nevoie de sprijin în instruirea maiștrilor coordonatori de practică din partea operatorilor economici și la implementarea practicii: asigurarea costurilor și a logisticii de practică (transport, resurse umane), iar pe următorul loc cu 12 menționări sunt implicarea operatorilor economici în definirea curriculumului (de specialitate, de practică) și experimentarea de noi abordări pedagogice și de organizare a practicii (ex. motivarea operatorilor economici în a depune eforturi pentru a oferi o experiență de învățare cât mai relevantă și utilă de ambele părți).

Măsura în care conținuturi legate de agricultura ecologică/sustenabilitate/schimbări climatice au fost incluse în programele educaționale

Din declarațiile instituțiilor de învățământ, conținuturile legate de agricultura ecologică au fost incluse într-o mică măsură programele educaționale ale școlilor, cu atât mai puțin în programa practicii. Totuși, școlile au câteva exemple de cursuri, și anume: producerea materialului săditor floricol; elemente de creștere și păstrare a materiilor prime; măsuri de soluționare a problemelor stringente apărute în urma schimbărilor climatice etc.

Măsura în care consideră că ar trebui introduse mai multe aspecte legate de impactul schimbărilor climatice și sustenabilitate

La fel, reprezentanții instituțiilor de învățământ consideră în proporție mare că trebuie introduse mai multe aspecte legate de impactul schimbărilor climatice și sustenabilitate în învățământul agricol. Din punctul lor de vedere, elevii experimentează într-o proporție mai mică aspecte de sustenabilitate în activități de învățare la locul de muncă. Școlile propun câteva teme, printre care și: întreținerea culturilor floricole; obținerea produselor melifere ecologice; încorporarea îngrășămintelor organice în sol etc.

Principalele măsuri/politici publice pentru îmbunătățirea cantitativă și calitativă a practicii/învățământului dual, din punctul de vedere al reprezentanților instituțiilor de învățământ.

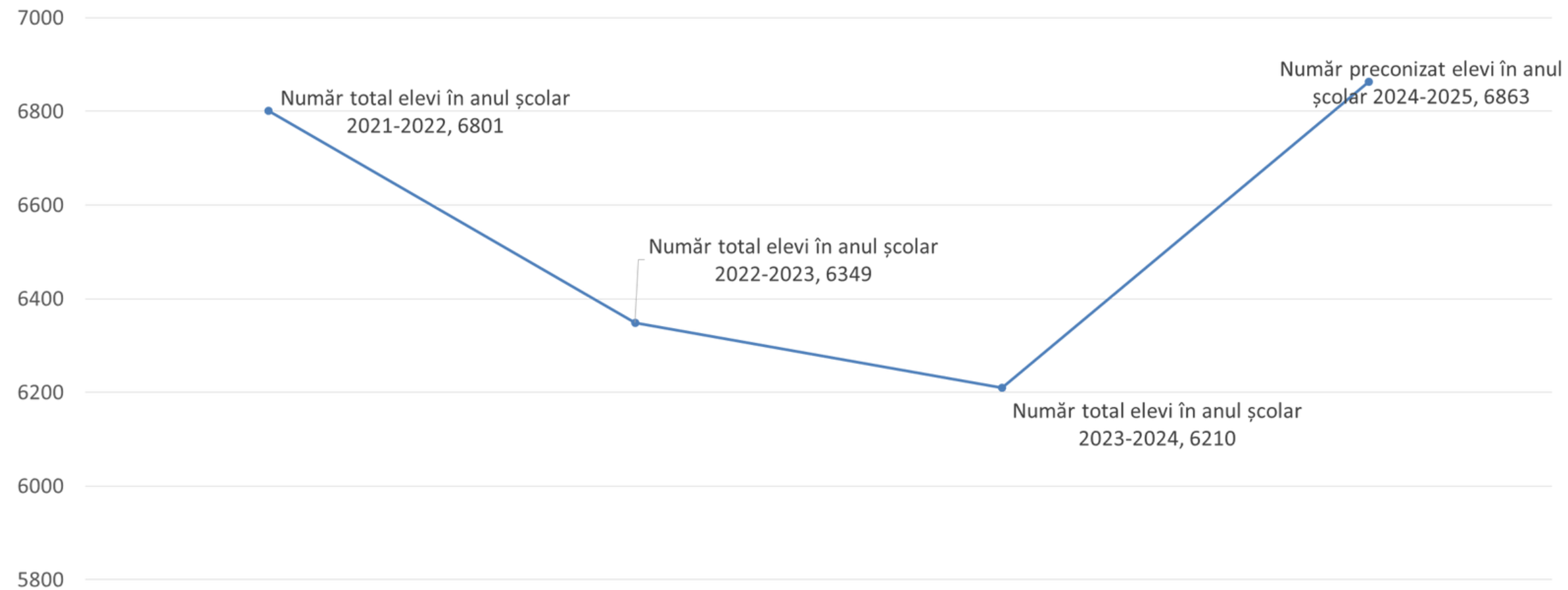
Reprezentanții instituțiilor de învățământ agricole consideră foarte importantă motivarea și sprijinirea agenților economici pentru a se implica în mai multe parteneriate de practică/ învățământ duali. Este necesară finanțarea adecvată a instituțiilor de învățământ profesional și tehnic pentru a le da posibilitatea să-și consolideze baza material-tehnică și didactică în acord cu cerințele agriculturii moderne.

De asemenea, li se pare foarte importantă motivarea și implicarea agenților economici în orientarea profesională începând din gimnaziu și implicarea acestora în elaborarea curriculum-ului pentru discipline de specialitate.

Număr elevi în anii precedenți vs. număr preconizat pentru următorul an școlar

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

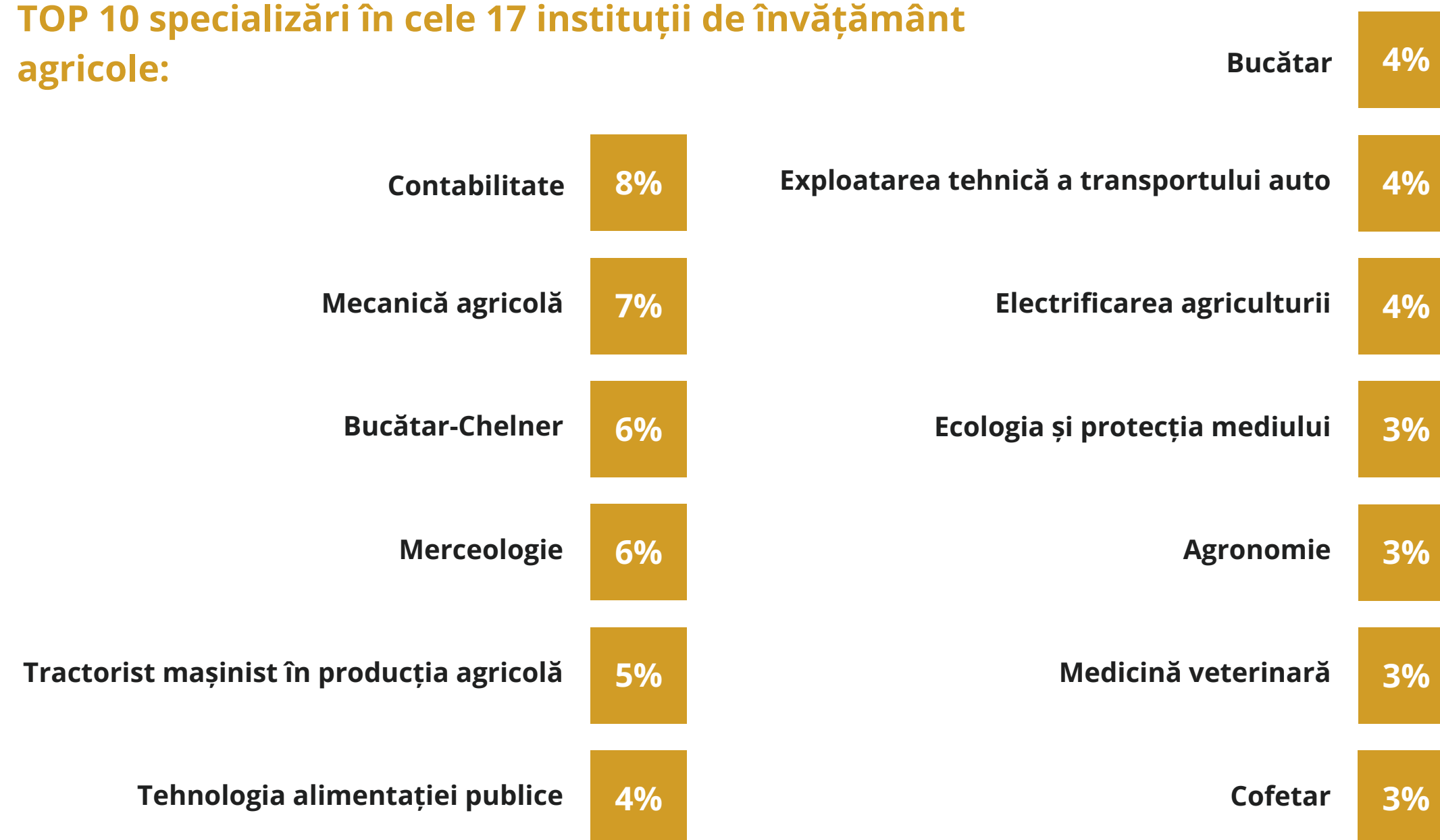

Q. Vă rugăm să ne oferiți următoarele date despre numărul elevilor din instituție pentru fiecare an școlar:

Specializările instituțiilor de învățământ

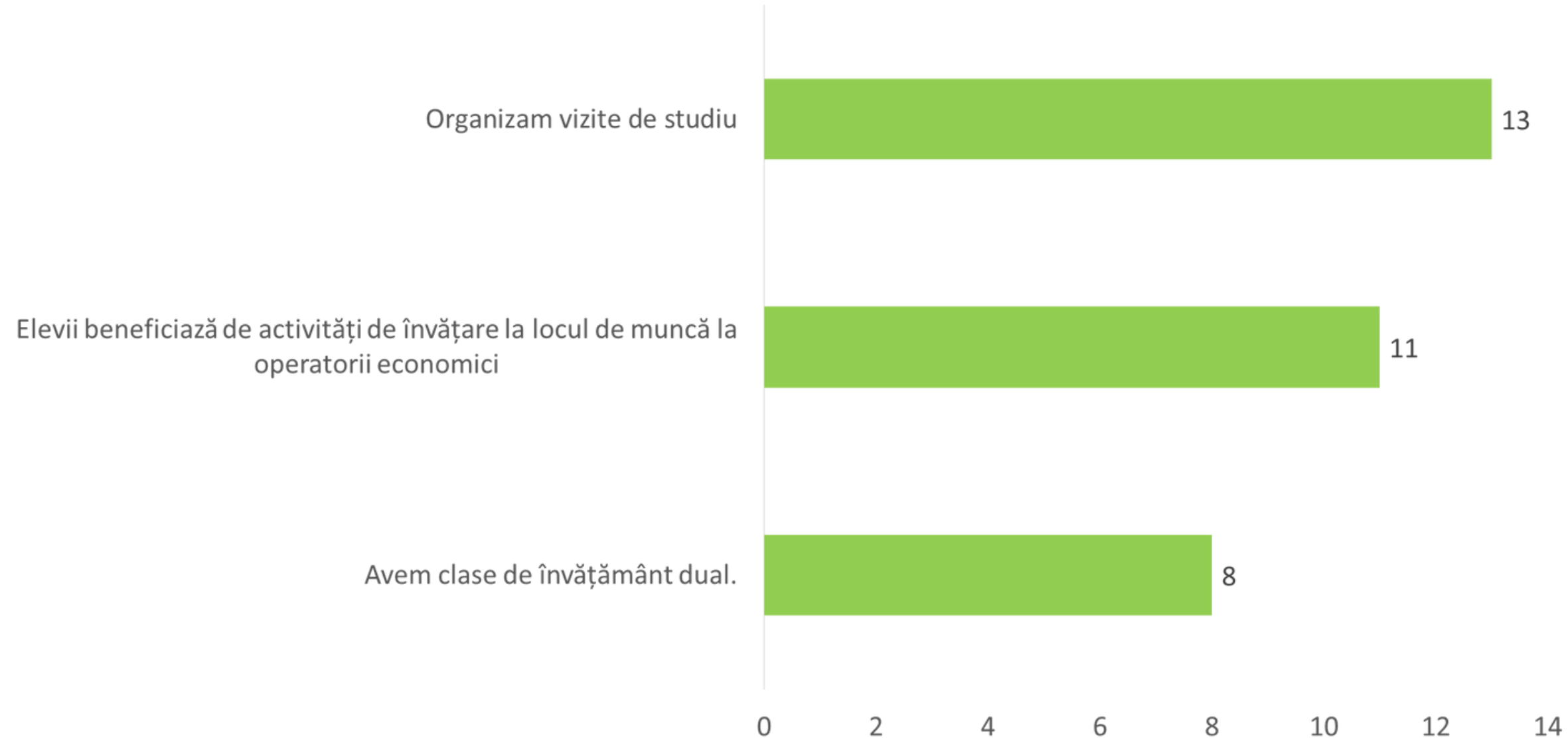
Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

TOP 10 specializări în cele 17 instituții de învățământ agricole:

Tipuri de activități de învățare practică în agricultură/industrie alimentară desfășurate la operatorul economic în anul școlar curent

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Număr tip de activități de învățare la locul de muncă/expunere la lumea reală din agricultură/ industrie alimentară

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

TIP ACTIVITATE	NUMĂR
Număr de elevi în dual	229 (plus două clase preconizate)
Număr de operatori economici pe dual	37
Număr elevi care beneficiază de activități de învățare la locul de muncă la operatorii economici	357
Număr de operatori economici pentru învățare la locul de muncă	87
Număr de vizite de studiu pe an	226

Număr tip de activități de învățare la locul de muncă/expunere la lumea reală din agricultură/industrie alimentară

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

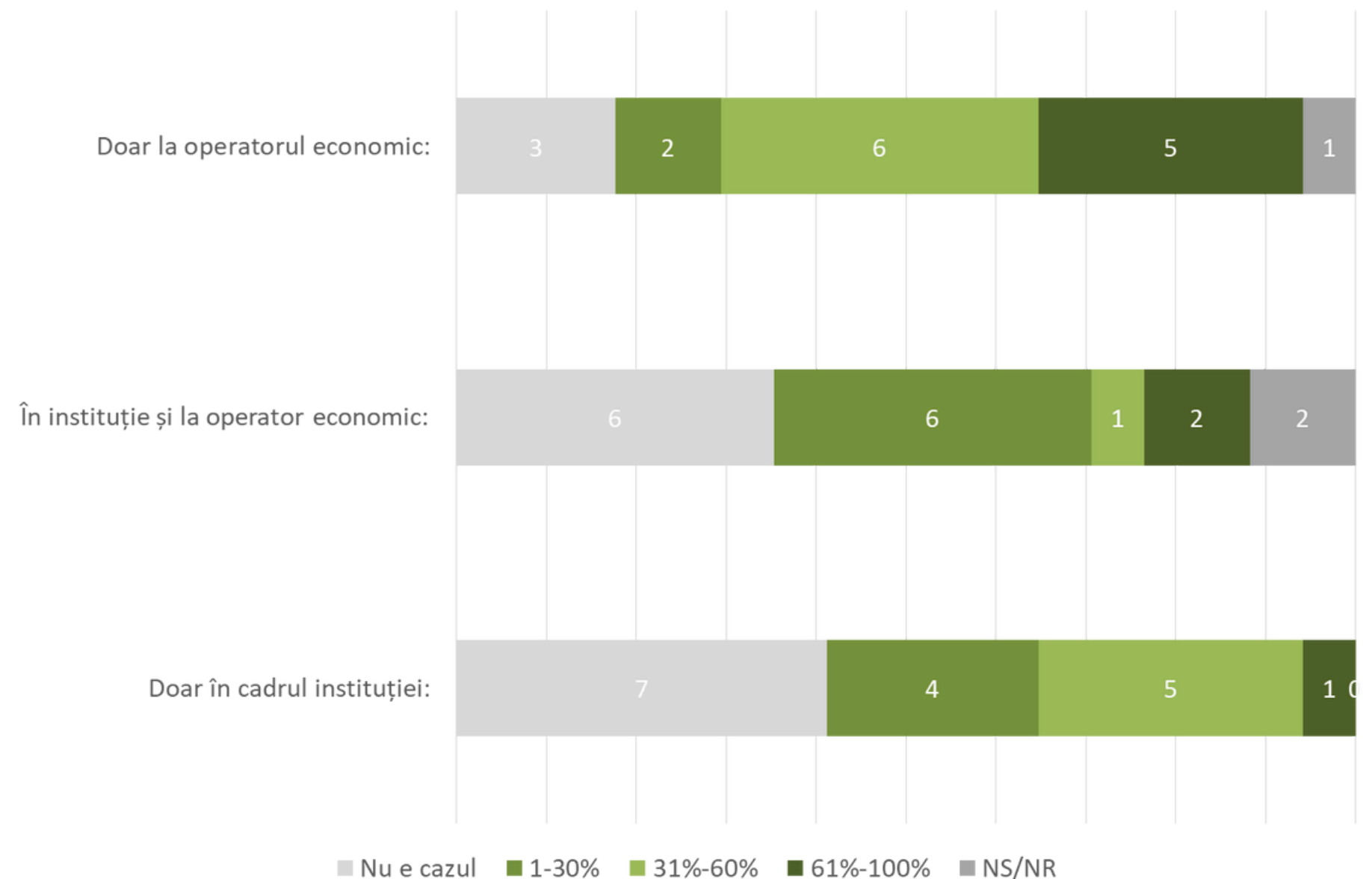
3 instituții de învățământ au elevi care fac practică numai la operatorii economici, iar celelalte 14 instituții de învățământ sunt un mix între cele 3 variante: o parte din elevi fac practică numai în instituție, o parte doar la operatorii economici, iar restul fac practică și în instituție, și la operatorii economici.

Exemplu despre cum se citește graficul alăturat:

-2 instituții de învățământ spun că un procent de până în 30% fac practică la operatorii economici, 6 spun că între 31% și 60% din elevi fac practică la operatorii economici, alte 5 spun că între 61% și 100% fac această practică.

-6 instituții de învățământ spun că sub 30% din elevii lor fac practică atât în școală, cât și la operatorii economici

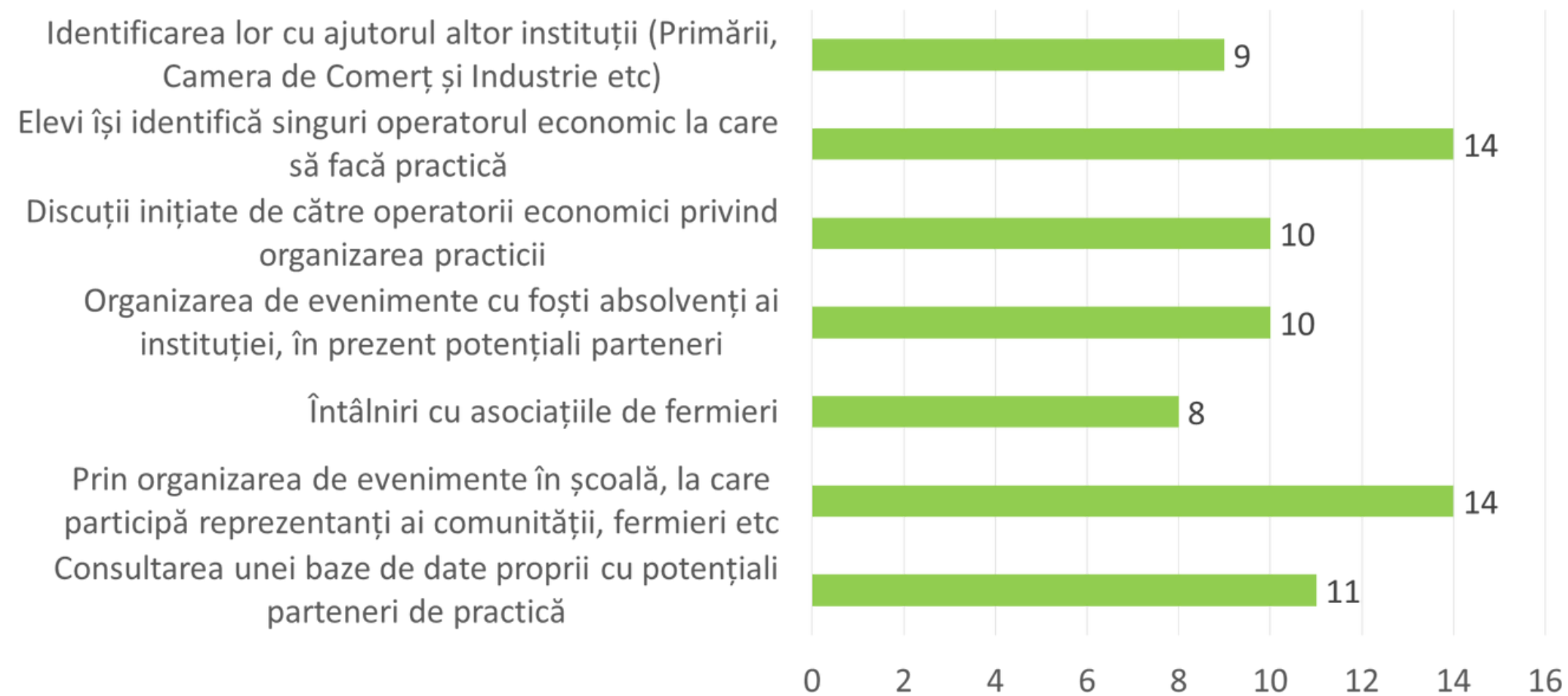
-5 instituții de învățământ spun că între 31% și 60% dintre elevi fac practică doar în cadrul instituției.

Q. Câți dintre elevi au făcut practica doar în instituție, instituție și operator economic și doar la operator economic în ultimul an? Vă rugăm să vă exprimați în procente:

Modalități de identificare a partenerilor de practică (operatori economici, instituții, asociații, persoane fizice etc.)

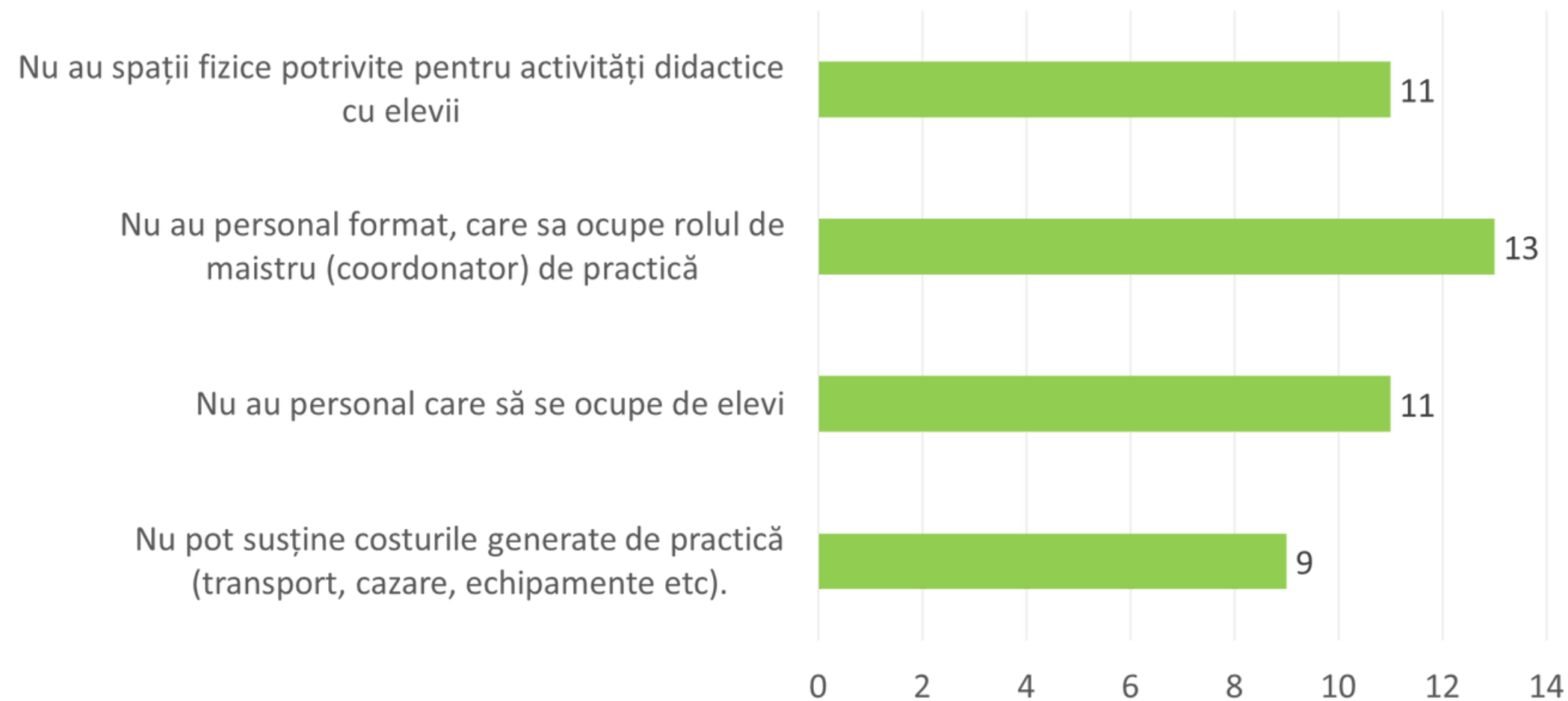
Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. Care este modalitatea prin care identificați potențialii parteneri de practică? Prin parteneri de practică ne referim la operatori economici, instituții, asociații, persoane fizice etc.

Principalele motive invocate de operatorii economici pentru refuzul de a intra în parteneriate de practică/învățământ dual cu instituția

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. În general, care sunt principalele motive menționate de operatorii economici care refuză să intre în parteneriate de practică/învățământ dual cu instituția?

Principalele așteptări pe care școala le are de la partenerii de practică

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Principalele așteptări pe care școala le are de la partenerii de practică	Număr instituții de învățământ care au menționat acest aspect
Condițiile de practică sa fie de calitate, utilaje moderne, standarde de securitate în muncă pentru elevi etc.	10
Participarea la elaborarea bazei curriculare	7
Implicarea în formarea competențelor profesionale a practicanților	6
Angajarea elevilor/ Motivarea elevilor, inclusiv financiară	6
O bună comunicare cu instituții de învățământ, transparenta, participare la evenimente, work-shop-uri	4
Dotarea laboratoarelor, sponsorizări către școli	3
Asigurarea cu consumabile pentru organizarea instruirii practice	1
Ghidarea elevilor în cariera profesională	1
Acoperirea costurilor ce țin de practică	1
Contracte pentru învățământ dual	1

Q. Care sunt principalele așteptări pe care școala le are de la partenerii de practică? Vă rugăm menționați maxim 3.

Principalele așteptări pe care partenerii de practică le au de la școli

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

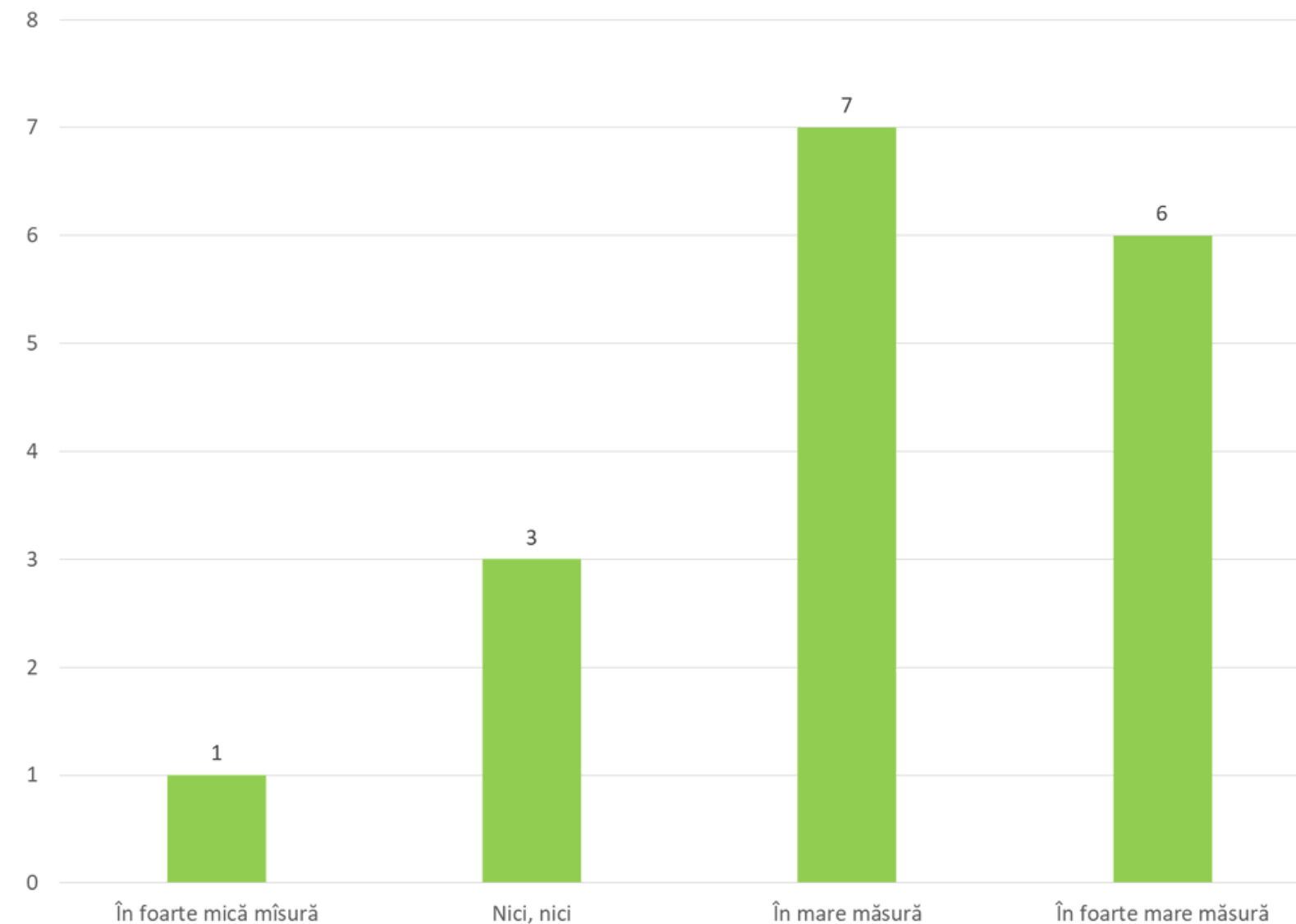
Principalele așteptări pe care partenerii de practică le au de la școli	Număr instituții de învățământ care au menționat acest aspect
Competențe practice de bază	13
Comunicare, colaborare mai bună în efectuarea curriculum-ului de practică	6
Responsabilitate	4
Elevii să fie interesați, să depună efort	4
Flexibilitate și adaptabilitate din partea elevilor	3
Perioade mai lungi de practică	2
Elevii să își dorească angajarea ulterioară	2
Monitorizare strictă a maestrului- instructor	1

Q. Din discuțiile avute cu partenerii de practică, care sunt așteptările pe care aceștia le au din partea școlii? Vă rugăm menționați maxim 3.

Percepția partenerilor de practică/învățământ dual asupra valorii adăugate a stagiilor de practică pentru ei

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

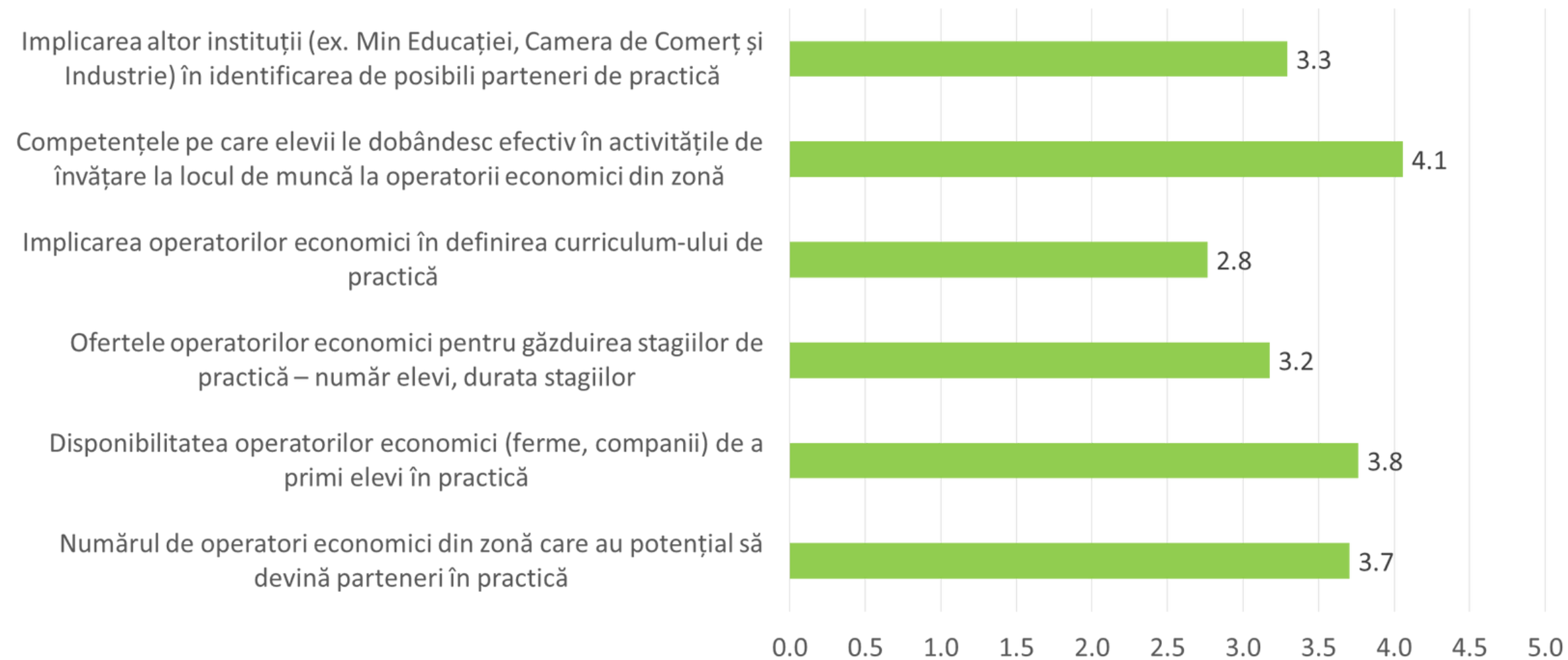

medie - 4

Q. Din experiența dvs., în ce măsură considerați partenerii de practică/învățământ dual ca stagiile de practică să vă ajute/au o valoare adăugată (pentru ei)? Vă rugăm să utilizați o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă în foarte mică măsură, iar 5 în foarte mare măsură.

Grad de mulțumire legat de diverse aspecte ale organizării practicii (medie) 1/2

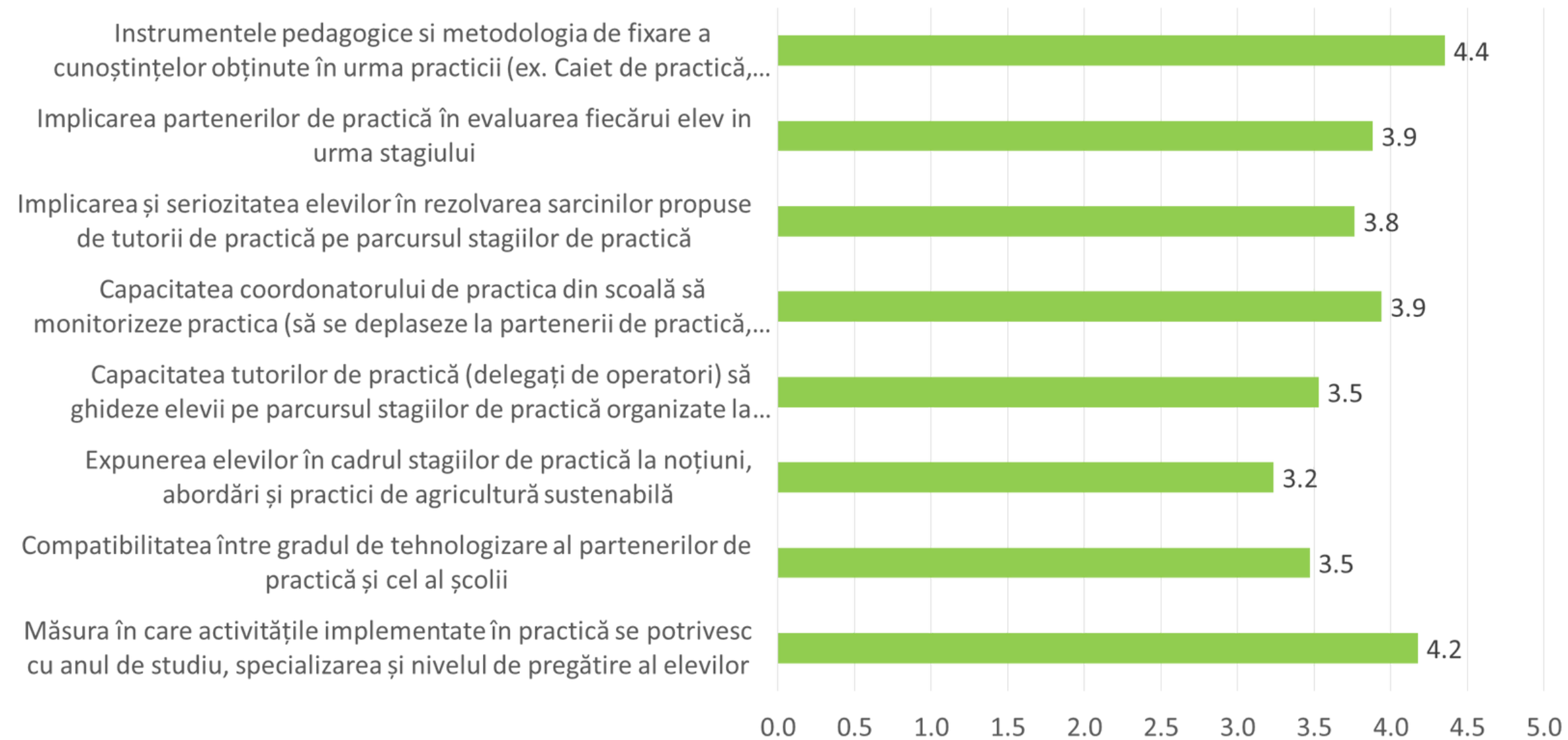
Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. Cât de mulțumiți sunteți de următoarele aspecte? Vă rugăm să utilizați o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă deloc mulțumit, iar 5 foarte mulțumit.

Grad de mulțumire legat de diverse aspecte ale organizării practicii (medie) 2/2

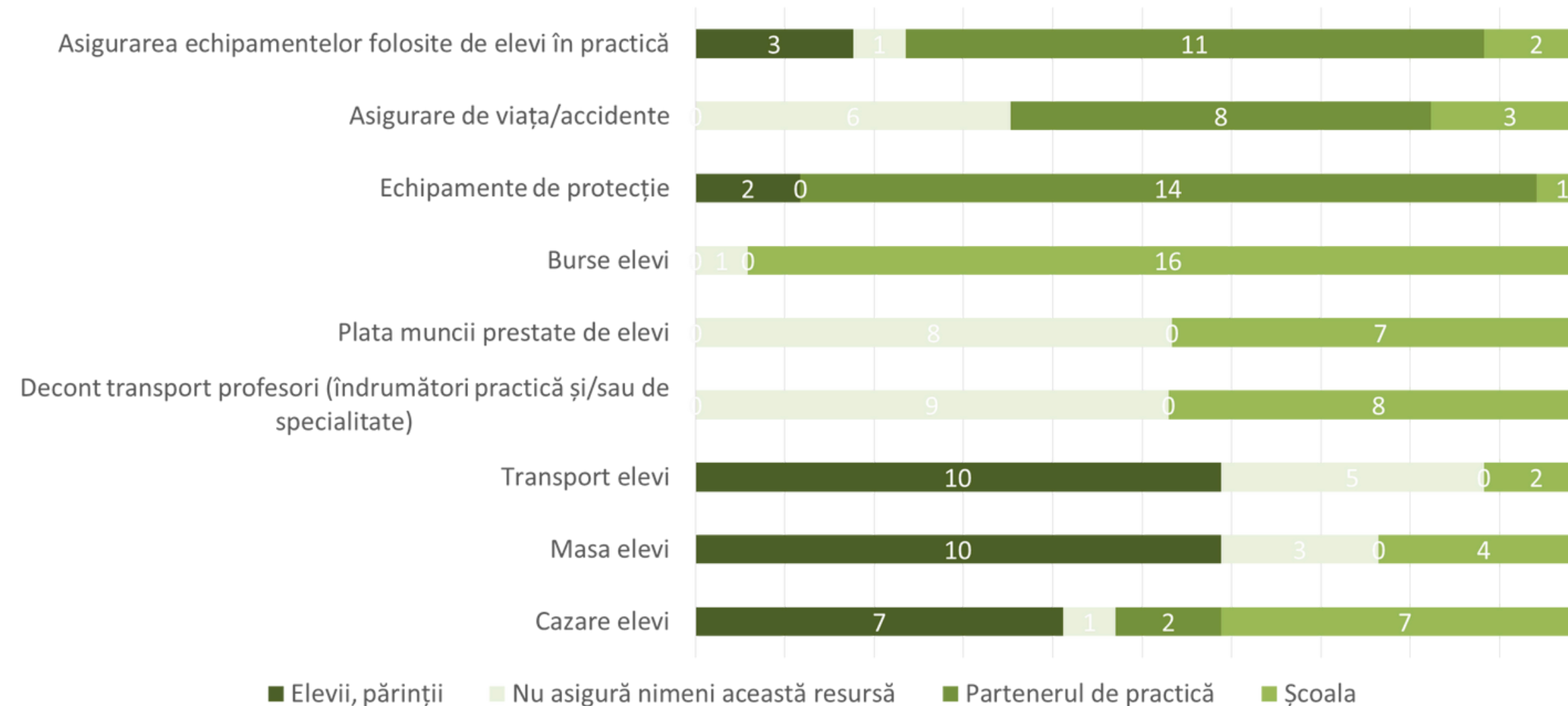
Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. Cât de mulțumiți sunteți de următoarele aspecte? Vă rugăm să utilizați o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă deloc mulțumit, iar 5 foarte mulțumit.

Entitățile care asigură principalele resurse în activitățile de învățare la locul de muncă desfășurate de elevi la operatorii economici

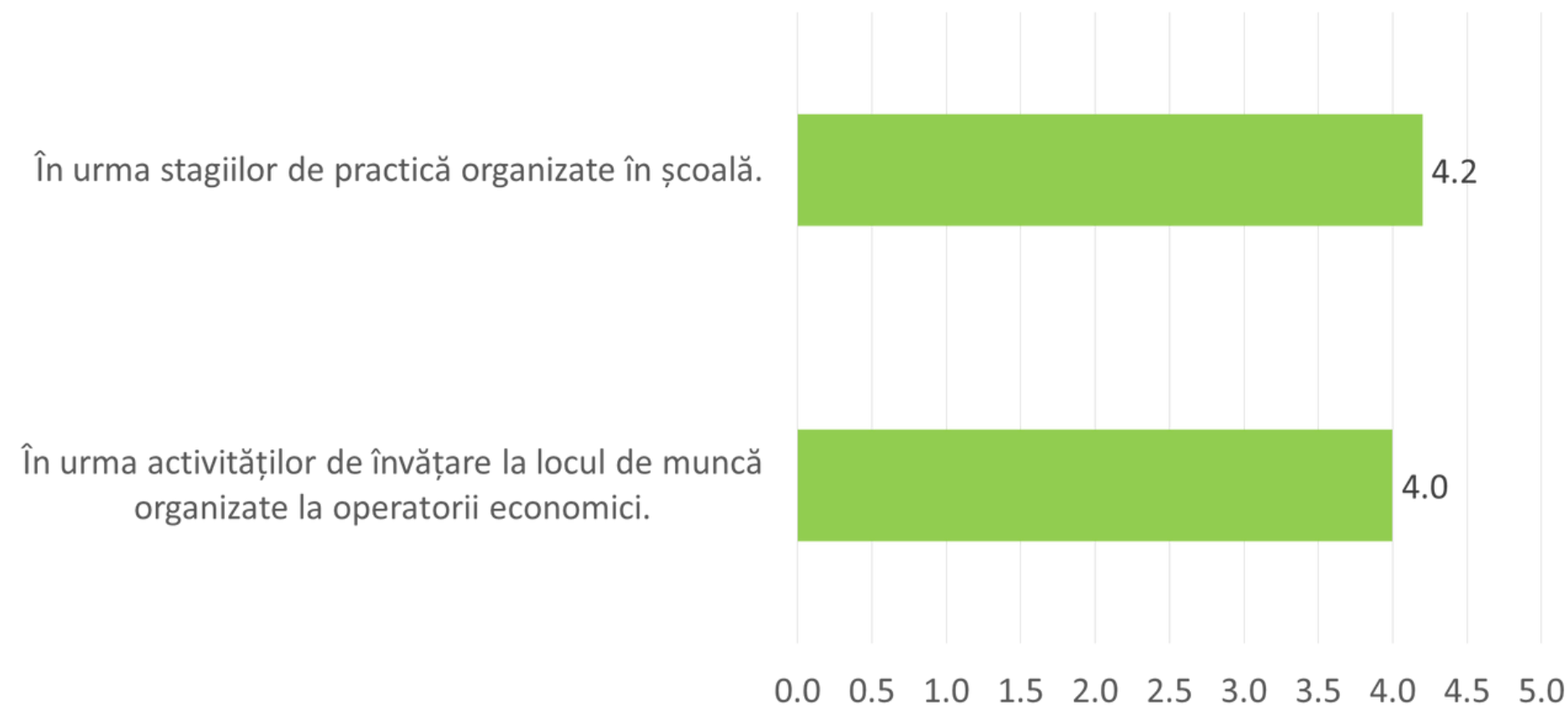
Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. Ce entități asigură (în majoritatea cazurilor) următoarele resurse în activitățile de învățare la locul de muncă derulate de elevii dvs. la operatorii economici?

Dezvoltarea competențelor de specialitate ale elevilor: Evaluare pe o scală de la 1 la 5 (medie)

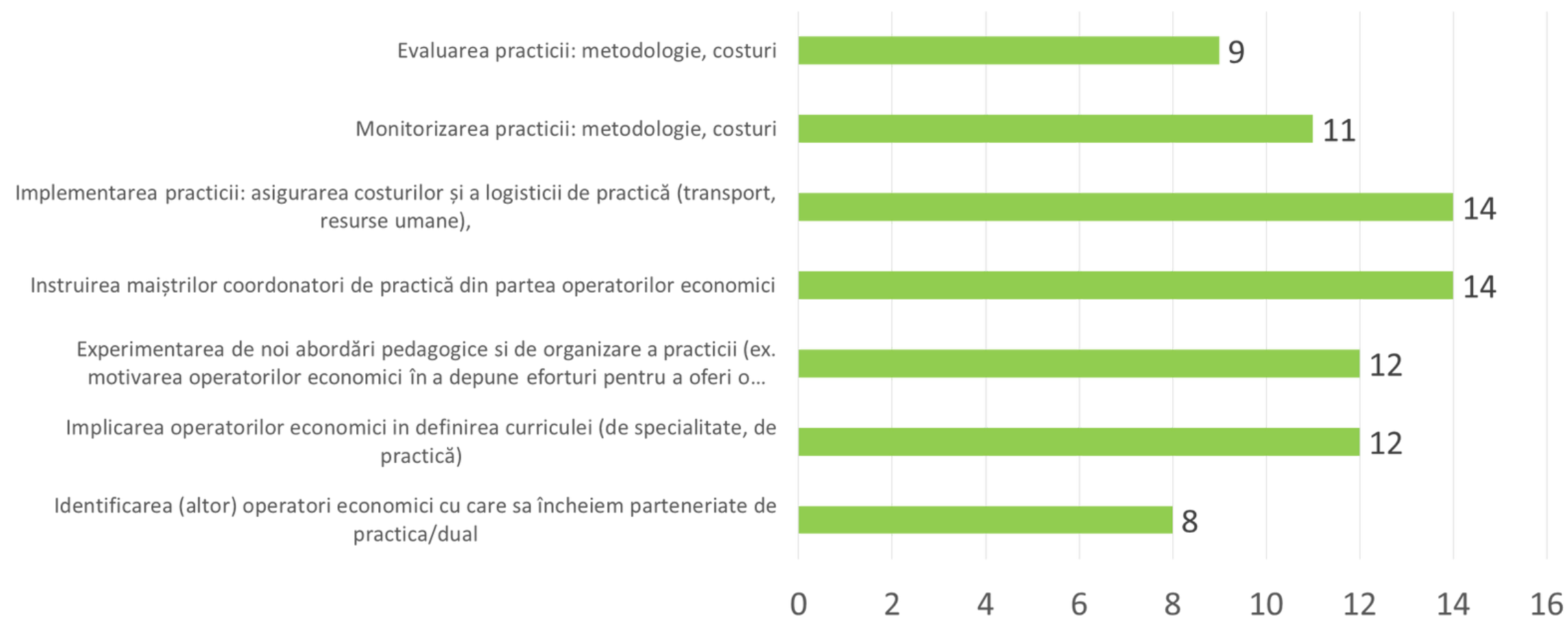
Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. În ce măsură credeți că elevii își dezvoltă competențele de specialitate...? Vă rugăm notați pe o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă în mică măsură, iar 5 în foarte mare măsură.

Etapele învățării la locul de muncă (practică/dual) din afara școlii unde este necesar sprijin pentru îmbunătățirea rezultatelor educaționale ale elevilor

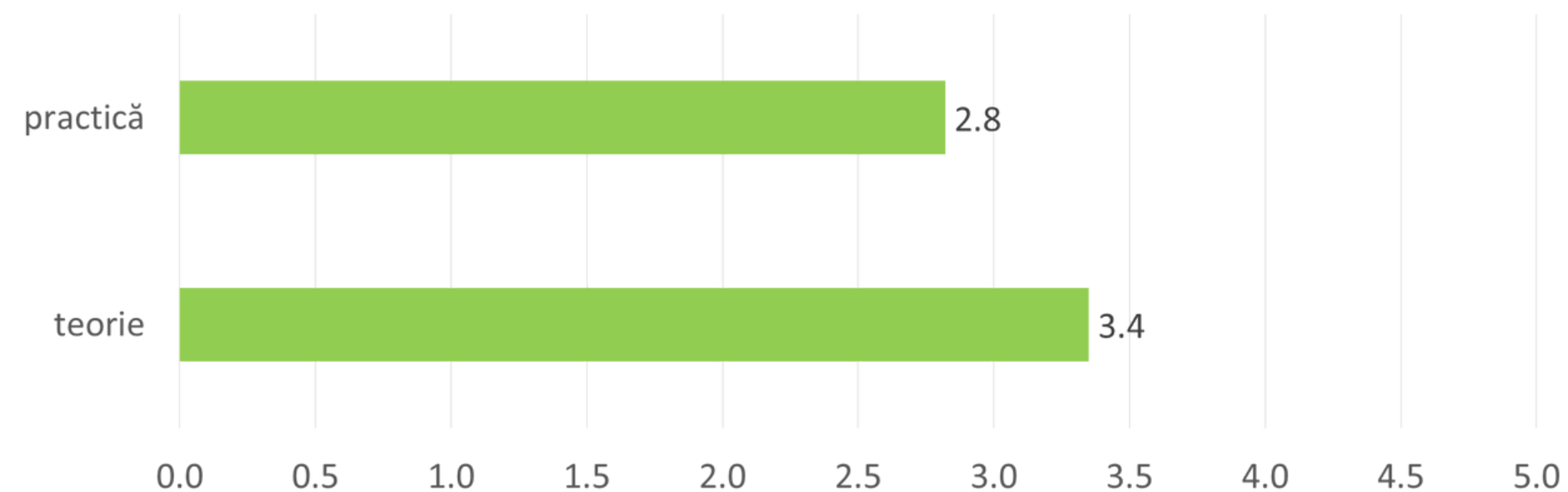
Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. În ce etape din procesul de realizare a învățării la locul de muncă (practică/dual) din afara școlii considerați ca ați avea nevoie de ajutor, astfel încât rezultatele educaționale ale elevilor să se îmbunătățească?

Măsura în care conținuturi legate de agricultura ecologică/sustenabilitate/schimbări climatice au fost incluse în programele educaționale: Evaluare de la 1 la 5

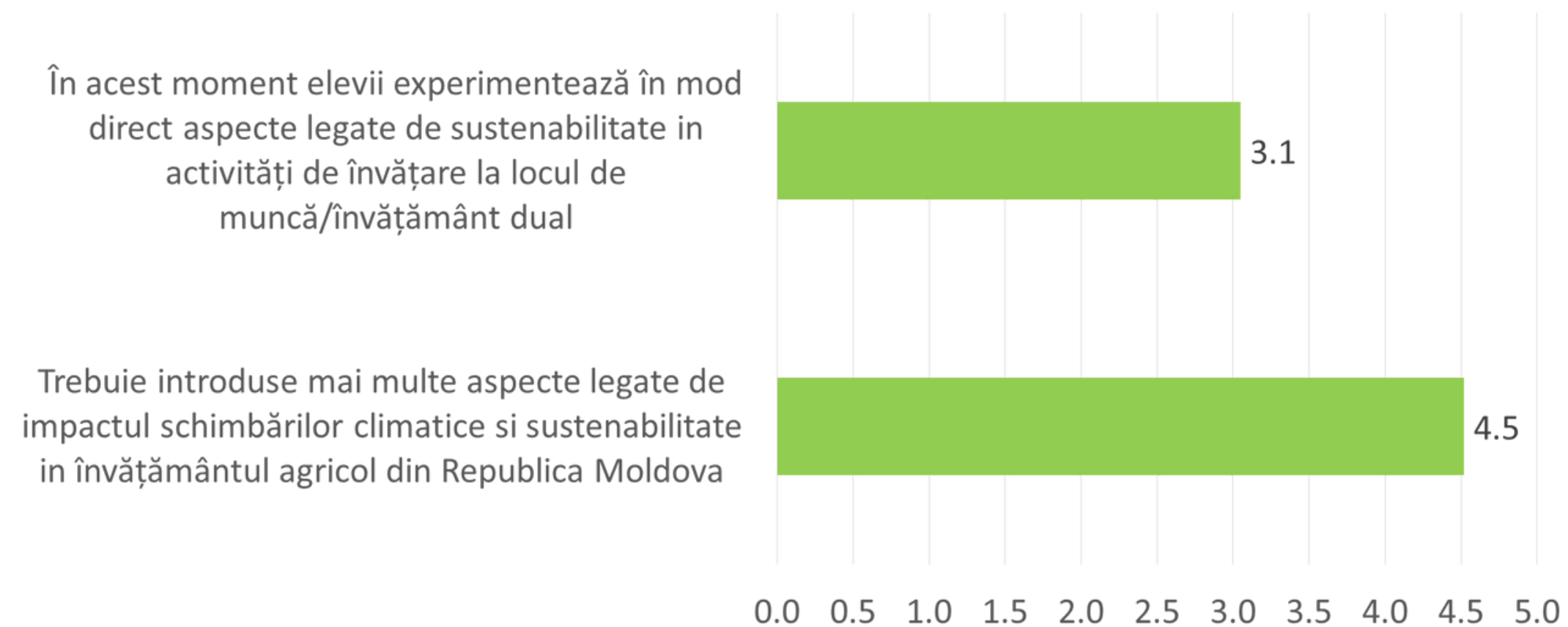
Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. În ce măsură conținuturi legate de agricultura ecologică/sustenabilitate/schimbări climatice au fost incluse în programele educaționale ale școlii dvs: Vă rugăm să utilizați o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă în foarte mică măsură, iar 5 în foarte mare măsură.

Măsura în care consideră că ar trebui introduse mai multe aspecte legate de impactul schimbărilor climatice și sustenabilitate: evaluare de la 1 la 5

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Q. În ce măsură considerați că ar trebui introduse mai multe aspecte legate de impactul schimbărilor climatice și sustenabilitate în învățământul agricol din Republica Moldova? Vă rugăm să utilizați o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă în foarte mică măsură, iar 5 în foarte mare măsură.

Exemple

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

Exemple de conținuturi legate de agricultura ecologică/sustenabilitate/schimbări climatice au fost incluse în programele educaționale:

- Producerea materialului săditor floricol
- Elemente de creștere și păstrare a materiilor prime
- Măsuri de soluționare a problemelor stringente apărute în urma schimbărilor climatice
- Impactul tehnologiilor industriale asupra solului, apei și aerului
- Agricultura ecologică animală
- Agricultura ecologică vegetală
- Producerea produselor ecologice

Exemple de conținuturi care ar trebui introduse în curriculum legate de impactul schimbărilor climatice și sustenabilitate:

- Întreținerea culturilor floricole
- Obținerea produselor melifere ecologice
- Selectarea bazei melifere ecologice
- Prelucrarea solului cu arătură cu întoarcere de brazdă și fără
- Incorporarea îngrășămintelor organice în sol
- Implementarea programului de observare a plantației de vie și pomușoare conform tehnologiilor ecologice (stații meteo)

Principalele măsuri/politici publice pentru îmbunătățirea cantitativă și calitativă a practicii/învățământului dual

Total instituții de învățământ cu profil agricol (17)

- Motivarea și sprijinirea agenților economici pentru a se implica în mai multe parteneriate de practică/ învățământ duali (5 menționări);
- Finanțarea adecvată a instituțiilor de învățământ profesional și tehnic pentru a le da posibilitatea să-și consolideze baza material-tehnică și didactică în acord cu cerințele agriculturii moderne (2 menționări);
- Motivarea și implicarea agenților economici în orientarea profesională începând din gimnaziu;
- Implicarea operatorilor economici în elaborarea curriculum-ului pentru discipline de specialitate;
- Diversificarea parcursului de formare profesională - Construirea unui traseu individualizat de formare profesională în acord cu nevoile de integrare socioprofesională.

Q. Care ar fi principalele măsuri/politici publice care ar îmbunătăți practica/învățământul dual din punct de vedere cantitativ (mai mulți elevi cu experiența de învățare la locul de muncă, mai multe parteneriate cu operatori economici), dar mai ales calitativ?

Anexă

Nr crt	Instituția de învățământ
1	Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole, Țaul
2	Centrul de Excelență în Servicii și Prelucrarea Alimentelor
3	Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație, Chișinău
4	Colegiul Agroindustrial „Gheorghe Răducan” din satul Grinăuți, Raionul Ocnița
5	Colegiul Agroindustrial Rîșcani
6	Colegiul Agroindustrial, Ungheni
7	Colegiul de Ecologie Chișinău
8	Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară, Brătușeni
9	Colegiul Tehnic Agricol, Soroca
10	Colegiul Tehnic Agricol, Svetlîi
11	Școala Profesională Ciumai, Taraclia
12	Școala Profesională din Bubuieci, Chișinău
13	Școala Profesională Nisporeni
14	Școala Profesională Orhei
15	Școala Profesională Rîșcani
16	Școala Profesională Ștefan Vodă
17	Școala Profesională, Leova

Mulțumim

WWW.CRPE.RO